

4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Кудріна О.Ю.

к.е.н., доцент,

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ВИЗНАЧЕННІ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПРОМИСЛОВОСТІ РЕГІОНУ

Основні положення цього наукового підходу зводяться до висновку, що не все у формуванні конкурентної спроможності економічних суб'єктів, зокрема регіонів, можна пояснити з позицій продуктивності факторів виробництва. Дослідження факторів зростання економіки регіону ґрунтується на визнанні суттєвого впливу такого чинника як інновації.

Науковці – прихильники інноваційного підходу у визначенні конкурентних переваг регіону вважають, що на мікроекономічному рівні інновації можуть забезпечувати зростання прибутковості виробництва, а в рамках національної економіки – підштовхують економічну систему до переходу до нового стану, тим самим забезпечуючи її розвиток.

При цьому, акцентується увага на такій складовій конкурентної позиції як інтелектуальна конкурентна перевага. Найважливішою умовою формування такої конкурентної позиції науковці вважають використання «базових функціональних властивостей продукту» і «ключових компетенцій». Під базовими функціональними властивостями пропонується розуміти потенційні можливості розвитку і використання продукту, а під ключовими компетенціями – знання й уміння людей щодо розробки таких продуктів. Конкурентна перевага розглядається як похідна від людського мислення: ті, хто не зможе змінити свою парадигму і не стане носієм новітнього, не зможуть виграти у майбутній конкурентній боротьбі.

Як свідчать статистичні дані, у розвинених західних країнах за різними оцінками за рахунок використання інновацій забезпечується від семи десяти п'яти до ста процентів приросту промислового виробництва.

Відповідно до даних оприлюдненого аналітичною групою Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) рейтингу глобальної конкурентоздатності Україна в 2012 році посіла 73 місце серед 144 держав (всередині рейтингу в сусідстві із Україною опинились Чорногорія (72 місце), Словаччина (71), Уругвай (74) та В'єтнам (75). Очолює рейтинг глобальної конкурентоздатності Швейцарія, на другому місці – Сінгапур, третю позицію посіла Фінляндія, Швеція опинилась на четвертому місці, а на п'ятому – Нідерланди. У другій п'ятірці лідерів, відповідно, Німеччина, Великобританія, США, Гонконг та Японія) [1].

Не слід особливо когось переконувати в тому, що, не зважаючи на наявність потужних ресурсів й умов для розвитку, через інноваційну відсталість й, відповідно, низький рівень конкурентоздатності промисловості, Україна не є серйозним гравцем на світовій арені. Неefективне використання власного інноваційного потенціалу, зокрема, перетворило Україну в країну експортно-сировинної спрямованості, в державу, яка виробляє й продає на зовнішніх ринках продукцію з незначною часткою доданої вартості [2].

Натомість країни з бідним ресурсним потенціалом, проте із високим рівнем застосування інноваційних технологій – перебувають у лідерах списку найбільш конкурентоспроможних країн.

Відповідно до розгляданої концепції інноваційний розвиток регіону визначається не лише інноваційним потенціалом, але й станом процесу передачі знань у виробництво. Тому процес інноваційного розвитку регіону можна представити як сукупність різних інститутів: наукові установи, що утворюють основу середовища виробництва знання; освітні установи, які дозволяють здійснити механізм передачі знань у підприємницьке середовище, сприяючи розвитку інноваційно-активних підприємств. Тобто інноваційний потенціал регіону доцільно представляти як єдність умов, ресурсів і чинників, що відбивають міру здатності, готовності й результативності регіону до інноваційної діяльності, спрямованої на ефективну реалізацію інновацій на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Формування й розвиток інноваційного потенціалу регіону опирається на три базові критерії: чинники формування інноваційного потенціалу (кадрова, наукова, техніко-технологічна і фінансова складові), чинники готовності використання інноваційного потенціалу (організаційна, інституціональна та інформаційна складові); чинники, що відбивають результативність інноваційного потенціалу в регіоні.

Варто відмітити, що сучасний стан інноваційного потенціалу в регіонах зіштовхується із серйозними проблемами, що гальмують його розвиток. У вітчизняній економіці спостерігається диспропорція між наявністю інноваційних можливостей й їхнім реальним втіленням на практиці.

В сучасних умовах в регіонах України реалізація інноваційного потенціалу наштовхується на низку відчутних перепон: фінансово-кредитні (недостатність кредитних ресурсів у регіоні; дотаційність регіонів; низький платоспроможний попит на нові продукти; висока вартість нововведень; високий економічний ризик); регіонально-економічні (недостатність кваліфікованого персоналу в регіоні; недостатність інформації про нові технології й ринки збуту; несприйнятливність підприємств регіону до нововведень; недостатність або неефективність науково-освітньої системи); організаційні (недостатність законодавчих документів у регіоні, що регулюють і стимулюють інноваційну діяльність; невизначеність строків інноваційного процесу; нерозвиненість інноваційної інфраструктури – посередницьких, інформаційних, юридичних, банківських, інших послуг; нерозвиненість ринку технологій). Вирішення окреслених питань дозволить різко підвищити ефективність використання ресурсів регіону в інноваційному процесі, і в цілому сприятливо відбитися на результативності інновацій.

Основу інноваційного потенціалу регіону складають три базові складові: чинники формування інноваційного потенціалу, чинники готовності використання інноваційного потенціалу та чинники, що відбивають результативність інноваційного потенціалу в регіоні. Перша група чинників являє собою ресурсну складову й розглядається, як міра здатності регіону здійснювати інноваційну діяльність, друга – це готовність регіону здійснювати інноваційну діяльність, третя – розглядає інноваційний потенціал як результат здійснення інноваційної діяльності в регіоні. Всі чинники тісно взаємопов'язані та взаємозалежні між собою.

Сучасний стан інноваційного потенціалу в регіоні зіштовхується із серйозними проблемами, що гальмують його розвиток. Основні чинники, що

перешкоджають розвитку інноваційного потенціалу регіону, доцільно розділити на види: транзакційні (нерозвиненість нормативно-правової бази інноваційної діяльності; нерозвиненість інноваційної інфраструктури; недостатня кількість податкових пільг і субсидій для стимулювання інноваційної активності підприємств; відсутність ефективних механізмів взаємодії держави з підприємницьким сектором економіки, інноваційної культури; недостатність інформації про нові технології, ринки збуту; низька конкурентоспроможність країни на світовому ринку; неефективна інтеграція наукової, виробничої й освітньої складових у структурі інноваційної системи) і трансформаційні (недостатність коштів; високий економічний ризик; недостатність кваліфікованого персоналу; висока вартість нововведення; слабка матеріальна, науково-технічна база й застарілі технології) [3].

Прихильники інноваційних наукових підходів до визначення конкурентних переваг регіону в базис обстоюваної позиції стосовно сутності конкурентоспроможності регіону нерідко покладають абсолютно різні критерії. Діапазон цих критеріїв поширюється від природних ресурсів – до ноу-хау, від географічного розташування регіону – до якості регіонального управління економічними процесами.

Список використаних джерел:

1. Україна піднялась до середини світового рейтингу конкурентоздатності [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://ipress.ua/news/ukraina_pidnyalas_do_seredyny_svitovogo_reytingu_konkurentozdatnosti_7349.html
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» № 680-р від 17.06.2009р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.in.gov.ua/index.php?lang=ua&get=226&id=1906>
3. Карпенко А. В. Формування інноваційного потенціалу регіону. / А. В. Карпенко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць : у 2-х вип. / ПДТУ. – Мариуполь, 2012. – Вип. 1, Т. 1. – С. 42-46.

Линский Д.В.

ассистент,

Национальная академия природоохранного и курортного строительства

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДИКИ ОЦЕНКИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА

Современная рыночная система хозяйствования в Украине обусловила существенную трансформацию в сфере государственного управления. Данные изменения выражаются в уходе от прямого директивного управления и переходом к системе централизованных планов. Сложившиеся условия предопределили необходимость хозяйствующих субъектов совершить выбор: встраиваться в существующую мировую рыночную систему или создавать собственные рыночные сегменты. Однако встраивание в мировой рынок является процессом трудоемким, требующим определенных организационно-экономических ресурсов. Создание же собственных рыночных сегментов невозможно без проведения взвешенной инсайдерской политики. В обоих случаях необходима действенная поддержка со стороны государства Украины в защите интересов национальных субъектов. При